

publice centrale și celor locale, a conducătorilor instituțiilor de învățământ preuniversitar, precum și a specialiștilor din domeniul sănătății publice.

Bibliografie

1. Cărăruș S., Vasilos M. Starea sănătății copiilor din județul Chișinău și unii factori ce o determină. In: *Materialele Conferinței naționale „Sănătatea în relație cu mediul”*, Chișinău, 2001, pp. 10-15.
2. Guștiuc V. Aspecte ale sănătății elevilor din instituțiile de învățământ preuniversitar din raionul Orhei și factorii determinanți. In: *Materialele Conferinței naționale „Sănătatea în relație cu mediul”*, Chișinău, 2010, p. 107.
3. Hăbășescu I. *Igiena copiilor și adolescenților*. Chișinău, 2009. 476 p.
4. Maistrenco Galina. *Aspecte medico-sociale ale sănătății elevilor*: tz. dr. șt. med., Chișinău, 2005. 150 p.
5. Pînzaru Iu., Tutunaru M., Danilă T. Starea de sănătate a copiilor din instituțiile preșcolare și preuniversitare din Republica Moldova în perioada 2006-2010. In: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*, 2011, nr. 5, pp. 9-14.
6. Tcaci E., Cojocaru Iu., Ostalep T. ș.a. Starea de sănătate a copiilor și factorii ce o determină. In: *Materialele Conferinței științifico-practice “Profilaxia maladiilor-Garanția sănătății”*, Chișinău, 2007, pp. 86-88.
7. Tutunaru M., Zepca V., Iziomov N., Manole V. Morbiditatea cronică a elevilor din instituțiile de învățământ profesional conform datelor examenului medical. In: *Materialele Conferinței științifico-practice cu participare internațională “CMP Chișinău: trecut, prezent și viitor”*, 2009, pp. 129-135.
8. Tulchinsky T., Varavicova E. *Noua sănătate publică: introducere în sec. XXI*. Chișinău: Ulysse, 2003. 744 p.
9. Брехман И.И. *Валеология – наука о здоровье*. М.: ФиС, 1990.
10. Зулъкарнаев Т.Р., Тимербулатов И.Ф., Ахметшина Р.А. и др. Комплексная оценка условий обучения в общеобразовательных учреждениях различного типа. В: *Гигиена и санитария*, 2009, № 2, с. 85-87.
11. Зулъкарнаева А.Т., Тимербулатов И.Ф., Зулъкарнаев Т.Р. и др. Гигиеническая оценка внутришкольной среды в средних общеобразовательных учреждениях при традиционной и инновационной формах обучения в условиях мегаполиса. В: *Профилактическая Медицина*, 2010, с. 19-22.
12. Кучма В.Р., Милушкина О.Ю. Подходы к оценке уровня санитарно-эпидемиологического благополучия образовательных учреждений для детей и подростков. В: *Гигиена и санитария*, 2004, № 3, с. 47-50.
13. Онищенко Г.Г. 85 лет государственной санитарно-эпидемиологической службе России. В: *Мат. Всерос. практ. конф. «Госсанэпидслужба России 80 лет: реальность и перспектива»*, Москва, 2007, с. 21-34.
14. Петрова Н.Ф., Горювая В.И. Современная школа и проблема здоровья учащихся. В: *Успехи современного естествознания*, 2005, № 11, с. 73-75.
15. Сухарев А.Г., Каневская Л.Я. *Комплексная оценка условий воспитания и обучения детей и подростков в образовательном учреждении. Методическое пособие*. Москва, 2002.

Vasile Guștiuc, director adjunct,
 Agenția Națională pentru Sănătate Publică,
 tel.: 078801200;
 e-mail: vasile.gustiuc@gmail.com

CZU: 615.9-053.2:632.95.024.391(478)

CARACTERISTICA ȘI CONSECINȚELE INTOXICAȚIILOR ACUTE DE ETIOLOGIE CHIMICĂ LA COPII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

**Tatiana MANCEVA¹, Oleg LOZAN²,
 Rodica GRAMMA², Iurie PÎNZARU¹,**

¹Agenția Națională pentru Sănătate Publică,
²Școala de Management în Sănătate Publică

Rezumat

Acest studiu reprezintă o sinteză a cazurilor de intoxicații acute de etiologie chimică la copii în Republica Moldova pentru perioada 2012–2018. Un pericol iminent pentru sănătatea și viața copiilor îl constituie utilizarea produselor chimice cu alt scop decât cel pentru care este destinat produsul, care ulterior poate avea ca urmare nedorită intoxicația acută de etiologie chimică. Datele studiate pentru anii 2012–2018 au demonstrat că incidența prin intoxicațiile acute de etiologie chimică la copii a atins cota maximă în anul 2015, fiind înregistrate 23,6 cazuri la 10.000 copii, cu o tendință de descreștere către anul 2018, când acestea au constituit 11,1 cazuri la 10.000 copii.

Cuvinte-cheie: intoxicații acute, copii, produse chimice, afecțiuni, cauze, măsuri de prevenție

Summary

Characteristics and consequences of acute intoxications of chemical etiology in children in the Republic of Moldova

This study represents the cases of acute poisonings of chemical etiology of children during the period 2012-2018. An imminent danger to children's health and life is the use of chemical products for a purpose other than that for which the product is intended, which may subsequently result in unwanted – the acute chemical poisoning. The data studied during the period 2012-2018 in the Republic of Moldova showed that the incidence of acute chemical poisonings of children in 2015 constituted 23,6 cases per 10.000 children with a trend of decrease until 2018 to 11,1 cases 10 thousand children.

Keywords: acute poisonings, children, chemical products, affected, prevention measures

Резюме

Особенности и последствия острых отравлений химической этиологии у детей в Республике Молдова

Данная работа представляет синтез острых отравлений химической этиологии у детей, зарегистрированных в Республике Молдова, в период 2012-2018 гг. Особую опасность для здоровья и жизни детей представляет использование химических продуктов с другой целью, нежели для которой предназначен сам продукт, который впоследствии может привести к нежелательному результату – острое отравление химической этиологии. Данные, изученные за период 2012-2018 гг. в Республике Молдова, показали, что максимальное количество от-

равлений было зарегистрировано в 2015 году – 23,6 случаев на 10.000 детей с тенденцией к снижению до 11,1 случаев на 10.000 детей в 2018 году.

Ключевые слова: острые отравления, дети, химические продукты, пострадавшие, причины, меры предотвращения

Introducere

Intoxicațiile acute constituie o problemă majoră de sănătate publică la nivel mondial și sunt una dintre cauzele principale ale internării pacientului în secțiile de urgență și în unitățile de terapie intensivă, în special în țările în curs de dezvoltare. Intoxicația este cea mai frecventă cauză de comă netraumatică înainte de 35 de ani [5]. Datele statistice din Raportul anual al Asociației Americane privind datele naționale despre intoxicațiile acute din anul 2016 au demonstrat că primele cinci clase de substanțe implicate cel mai frecvent în toate expunerile umane au fost medicamentele din grupele analgezice, care au constituit 11,2%, urmate de produsele chimice de uz casnic (7,54%), produsele cosmetice și/sau produsele de îngrijire personală (7,20%), medicamentele sedative/antipsihotice (5,84%) și antidepresive (4,74%) [4].

Intoxicațiile acute de etiologie chimică (IAEC) ocupă un loc de frunte în structura morbidității generale la copii, ce reprezintă mai mult de 1 milion de cazuri raportate anual în Sistemul de Supraveghere a Expunerii Toxice (Toxic Exposure Surveillance System) al Asociației Americane a Centrelor de Control al Intoxicațiilor (American Association of Poison Control Centers). IAEC constituie cea de-a treia cauză de urgență în practica pediatrică, determinând o povară socială și economică semnificativă [9]. Per ansamblu, aproximativ o treime din intoxicațiile acute se înregistrează la copii. Cei mai expuși la acest tip de patologie sunt copiii cu vârsta cuprinsă între 1 și 6 ani [12].

Deoarece mulți copii la această vârstă mai sunt încă neinstituționalizați, circa 90% din intoxicațiile acute de etiologie chimică apar în condiții casnice, iar substanțele care provoacă cel mai frecvent intoxicații sunt: medicamentele, alcoolul, pesticidele, gazele (monoxidul de carbon), unele produse chimice de uz casnic [1, 7, 9].

În Republica Moldova, intoxicațiile acute de etiologie chimică la copii rămân în continuare o preocupare importantă pentru sistemul de sănătate publică din cauza frecvenței și gravității acestora [6]. Multiplele cazuri de IAEC au loc din diverse motive, printre care menționăm: nivelul redus de cunoștințe ale populației despre pericolul real al utilizării incorecte a substanțelor chimice; informarea insuficientă

a copiilor de către părinți și profesori despre riscurile iminente pentru starea lor de sănătate; accesul liber al copiilor la diferite produse chimice, fiind lăsați fără supravegherea celor maturi; nerespectarea dozelor de folosire (la medicamente) indicate pe ambalaje; utilizarea substanțelor chimice cu scop suicidal [8].

Scopul acestui studiu este evaluarea cazurilor de intoxicații acute de etiologie chimică înregistrate în rândul copiilor din Republica Moldova, în perioada 2012-2018, și elaborarea măsurilor de prevenire a acestora.

Material și metode

Pentru a realiza scopul trasat, a fost planificat un studiu descriptiv, retrospectiv, observațional. *Criteriile de includere:* băiat/fată cu vârsta de 0-18 ani; copii intoxicați cu medicamente, alcool, gaze, pesticide, produse chimice de uz casnic, părinți/tutori care au semnat acordul informat pentru participare în studiu. *Criteriile de excludere:* copii cu intoxicații acute de altă etiologie (intoxicații alimentare, cu ciuperci, etnobotanice etc.), părinții/tutorii care nu au semnat consimțământul informat, persoanele lipsite de auz și/sau grai, copiii internați cu diagnosticul clinic prezumtiv de IAEC, dar la care după investigațiile de laborator s-a stabilit alt diagnostic clinic final.

În cercetare au fost aplicate următoarele instrumente: a) pentru analiza epidemiologică a IAEC au fost colectate și analizate datele statistice pentru anii 2012-2018 din Formularul statistic f.18-săn. *Darea de seamă privind supravegherea de stat a sănătății publice* la capitolul "intoxicațiile acute neprofesionale exogene de etiologie chimică", fișele de notificare urgentă privind IAEC (f. nr. 058-3/e), registrul de evidență a persoanelor cu intoxicații (f. nr. 360-1/e), Rapoartele Naționale ale Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice; b) pentru determinarea cauzelor de IAEC a fost elaborat și aplicat un chestionar pe un eșantion reprezentativ de 91 de persoane, totodată au fost analizate fișele medicale ale copiilor spitalizați cu IAEC în secția de hemodializă și toxicologie din cadrul Institutului Mamei și Copilului din municipiul Chișinău.

Rezultate și discuții

Produsele chimice (medicamentele, pesticidele, alcoolul, detergenții, soluțiile de uz personal/casnic etc.) folosite în viața cotidiană de fiecare dintre noi prezintă un pericol iminent pentru starea de sănătate a populației, inclusiv a copiilor. În cazul manipulării incorecte, aceasta pot provoca stări nefaste sau intoxicații acute, cu consecințe grave asupra sănătății, uneori chiar soldate cu deces [10, 3].

Numărul mare de copii afectați este atribuit curiozității lor, în special a celor cu vârsta mai mică

de șase ani, de a palpa lingual, a gusta sau a înghiți diverse lucruri ce prezintă interes [9]. Din tendința copiilor de a pune în guri totul, ingestia este cea mai frecventă cale de intoxicație întâlnită la copii, reprezentând circa 80% din cazurile înregistrate la nivel mondial [9].

Potrivit datelor OMS, în anul 2004, intoxicația acută a cauzat mai mult de 3,9% de decese la copii și tinerii sub 20 de ani din totalul traumelor accidentale pe plan global [11]. În baza unui studiu efectuat în Iran, în anii 2009-2010, s-a constatat că copiii în vârstă cuprinsă între 21 de zile și 18 ani cel mai frecvent se intoxică cu medicamente (analgezice, antidepresive, antihipertensive, antibiotice, antihistamine etc.) – 553 de afectați, urmate de intoxicația cu opiu – 222 de pacienți, hidrocarburi – 60; cu alcool au fost afectați 42 de copii, cu detergenți – 40, cu pesticide – 32 [9]. Cauza principală care a declanșat intoxicația a fost accesul liber la agentul toxic, ce s-a identificat la 387 de persoane. De asemenea, în baza studiului realizat în Iran, s-a dovedit că problemele personale și/sau familiale au fost al doilea factor de risc, în special pentru tentativele de suicid, care au fost identificate la 298 de copii. Distracția și ignorarea efectelor secundare ale alcoolului au fost găsite drept cauze la 61 de persoane [9].

Studiul respectiv a evidențiat că mai mulți factori sunt asociați cu intoxicații acute la copii, inclusiv componența familiei, starea socioeconomică, atenția și îngrijirea copiilor de către părinți, rude. De asemenea, anumite stări de sănătate mintală (de exemplu, depresie, tulburări de anxietate generală) și de disfuncție familială cresc riscul intoxicațiilor voluntare [14].

Un alt studiu a demonstrat că la copiii cu vârstă sub cinci ani predomină intoxicațiile involuntare (85-90%), iar la cei mai mari de 10 ani și la adolescenți – intoxicațiile voluntare, realizate sub formă de tentativă de suicid (10-15%) [1].

Rezultatele unui studiu au demonstrat că există diferențe în apariția intoxicațiilor în funcție de vârstă, etiologie, sex, locație [13]. De asemenea, a fost dovedit că supradozarea unor medicamente este una dintre cauzele principale ale intoxicațiilor la sugari. În rândul adolescenților, intoxicațiile acute apar mai frecvent în scop suicidal, acest mecanism fiind favorizat atât de modificările caracteristice vârstei, cât și de condițiile de mediu precare (familii dezorganizate, stări conflictuale, insecuritate etc.). Abuzul de substanțe se consideră al doilea factor de risc pentru suicid, după depresia majoră [12].

Analiza datelor statistice a demonstrat că rata incidenței IAEC în Republica Moldova, în anul 2012 a constituit 12,8 cazuri la 10.000 copii, iar în 2015 a atins nivelul maxim de 23,6 la 10.000 copii. După anul 2016 se observă o tendință de descreștere a

numărului de copii până la 15,1 cazuri la 10.000 copii, 12,9 cazuri în anul 2017 și 11,1 în 2018, datorită implementării în activitatea sistemului medical și a celui pedagogic a Ordinului Ministerului Sănătății nr. 906 din 30.11.2015 *Cu privire la notificarea și cercetarea cazurilor de intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică*, care din 19.03.2019 a fost înlocuit cu Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 348 din 19.03.2019 *Cu privire la notificarea, cercetarea și monitorizarea cazurilor de intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în Republica Moldova* (figura 1).

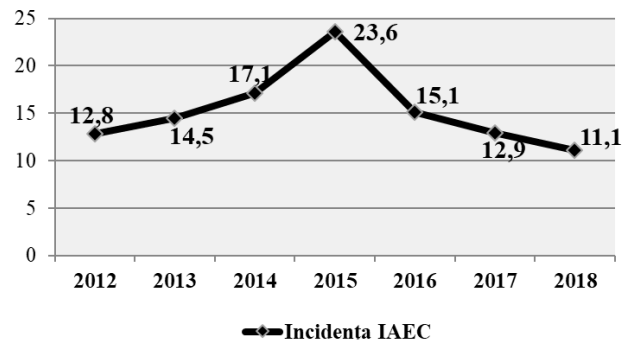

Figura 1. Morbiditatea prin IAEC la copii în R. Moldova, anii 2012-2018 (la 10.000 copii)

Analiza structurii intoxicațiilor acute de etiologie chimică la copii denotă că cea mai mare pondere (44,5%) o constituie cazurile provocate de medicamente. Ca rezultat al anchetării persoanelor afectate, s-a dovedit că intoxicațiile cu medicamente apar din cauza accesului liber atât al copiilor lăsați fără supraveghere, cât și al adolescenților, care le folosesc din curiozitate, repetă acțiunile adulților ori cu scop suicidal (adolescenții), și din cauza păstrării incorecte (pe suprafețe deschise sau în dulapuri neînchise). O altă cauză este automedicația și nerespectarea dozei de folosire.

Pe locul doi se plasează intoxicațiile cu alcool, care au constituit 14%. Rezultatele chestionării au demonstrat că copiii consumă băuturi alcoolice din curiozitate, în scop de relaxare și recreere, sau repetă acțiunile adulților/părinților.

Inhalarea gazelor de diversă proveniență a declanșat intoxicații la 10% persoane, fiind cauzate mai ales de defectele surselor de încălzire și de manipularea în sălile de clase a recipientelor cu gaze lacrimogene și de altă destinație.

Intoxicațiile cu pesticide au constituit 3,5% în structura intoxicațiilor, fiind cauzate de accesul liber al copiilor la aceste substanțe păstrate în alte locuri decât cele recomandate.

Intoxicațiile cu nitrați constituie 1% din totalul cazurilor de IAEC la copii și survin, de cele mai multe ori, accidental din motivul prezenței sporite a nitraților în apă, sol, produse alimentare. Totuși, un procent mare de intoxicații la copii (27%) sunt de o altă etiologie decât cele menționate.

Este dovedit faptul că gestionarea incorectă a produselor chimice poate duce la afectarea sistemului nervos central, sistemelor respirator, digestiv, renal, inclusiv la afecțiuni hepatice, la pierderea vederii etc. În cazurile mai grave, aceasta poate duce la deces [2]. Datele statistice au demonstrat că, pe parcursul anilor 2012-2018, în Moldova au decedat 33 de copii, care au constituit 0,4% din totalul cazurilor de intoxicații acute de etiologie chimică (v. tabelul).

Cazurile de intoxicații acute de etiologie chimică la copii (afecțați/decedați) în R. Moldova, anii 2012-2018

Anul	Cazuri absolute/afecțați	Decedați
2012	1003	7
2013	1113	4
2014	1277	4
2015	1742	4
2016	1101	3
2017	938	3
2018	787	8
Total	7961	33

Studiul realizat a demonstrat că cele mai frecvente cazuri de intoxicații acute de etiologie chimică (49%) au loc la copiii cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani, majoritatea lor sunt expuși în special tentativei de suicid, urmată de grupa de vârstă de la 0 până la 3 ani cu o pondere de 26,5%, cazuri ce au apărut accidental în rezultatul comportamentului explorator al copiilor, care adeseori sunt lăsați fără atenția celor maturi. Grupei de vârstă de 8-12 ani îi revin 9,4% de IAEC, iar celei de 4-7 ani – 15,1%.

De asemenea, studiul a evidențiat că 79% din copiii afecțați și internați în Institutul Mamei și Copilului au avut în calitate de persoană responsabilă unul din părinți, care din păcate nu au putut supraveghea pe deplin comportamentul copiilor, pentru a preveni cazurile de intoxicație. O bună parte din copiii afecțați rămân sub responsabilitatea bunicilor (9%), surorilor (6%), prietenilor (4%) și tutorelui (2%) (figura 2).

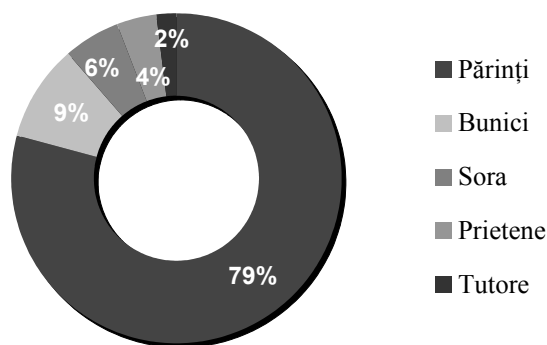

Figura 2. Persoana responsabilă pentru copilul intoxicat (%)

După evaluarea structurii IAEC la copii în funcție de sex, s-a stabilit că 58,6% din copiii afecțați au fost de sex feminin și 41,4% – de sex masculin. Acest rezultat se datorează, probabil, particularităților psihoemoționale de dezvoltare mai accentuate în rândul fetelor în perioada adolescenței.

Analiza răspunsurilor respondenților maturi privind încadrarea în câmpul muncii arată că 67% din aceștia sunt angajați în câmpul muncii, iar 33% nu activează. Mai frecvent IAEC survin la copiii părinții cărora sunt la serviciu, copiii fiind lăsați în grija bunicii, surorilor, fraților sau fără supraveghere.

În structura IAEC la copii după nivelul de instituționalizare se observă că 44,4% cazuri revin elevilor, aceștia fiind implicați în tentative de suicid. Cea de-a doua grupă de copii afecțați este reprezentată de micuții care nu frecventează grădinița – 27,8%. Copiii neinstituționalizați, în lipsa unui supraveghetor, sunt predispuși mai mult contactului cu substanțe chimice, la care au acces liber și care le suscită interesul pentru a vedea cum sunt la gust, miros, structură, necunoscând acțiunea lor reală asupra siguranței vieții lor. Alte 14,8% le revin copiilor care frecventează grădinița, iar studenții constituie 13%.

Concluzii

1. Studiul a demonstrat că incidența prin intoxicații acute de etiologie chimică la copii, în R. Moldova, a atins cote maxime în anul 2015 (23,6 cazuri la 10.000 copii). Începând cu anul 2016, incidența este în descreștere (2018 – 11,1 / 10.000), grație aprobării Ordinului MSMP nr. 906 din 30.11.2015 și nr. 348 din 19.03.2019 *Cu privire la notificarea, cercetarea și monitorizarea cazurilor de intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în Republica Moldova.*

2. În Moldova anual decedează circa 5 copii în rezultatul IAEC.

3. Substanțele care au provocat cea mai mare pondere (44,5%) de cazuri de intoxicații au fost medicamentele, urmând apoi alcoolul (14%).

4. Cele mai frecvente cazuri de IAEC (49%) au loc la copiii cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani, urmată de grupa de vârstă de la 0 la 3 ani (26,5%).

5. Cercetarea efectuată a evidențiat că IAEC au loc mai frecvent la copiii de sex feminin (58,6%) decât la cei de sex masculin (41,4%).

6. Cauzele IAEC la copii sunt: nivelul redus de cunoștințe al părinților și al copiilor despre impactul nefast al produselor chimice asupra stării de sănătate; accesul liber al copiilor la diferite produse chimice; nerespectarea dozei de folosire a medicamentelor; utilizarea substanțelor chimice cu scop suicidal etc.

Măsuri de prevenție a IAEC

1. Educarea/informarea copiilor de către părinți/profesori/medicul de familie despre pericolul produselor chimice pentru starea lor de sănătate și consecințele nefaste ale acestora.
2. Păstrarea produselor chimice în locuri inaccesibile pentru copii.
3. Respectarea dozei de folosire și a modului de utilizare indicat în instrucțiuni.
4. Supravegherea continuă a comportamentului copiilor.
5. Evitarea automedicației, iar în caz de suspecție a intoxicației adresarea urgentă la medic.
6. Implicarea specialiștilor-veterinari, inclusiv din farmaciile veterinare, în procesul de informare a populației despre pericolul utilizării produselor chimice destinate tratamentului animalelor pentru deparazitare, ca antipediculicide și antiscabie la copii.

Bibliografie

1. Cotorobai Lilia, Panainte Vasile, Vasilița Nicoleta. *Intoxicațiile acute neprofesionale exogene de etiologie chimică – pericol iminent pentru sănătatea și viața oamenilor*. 2017. 30 p. https://www.slideshare.net/centrul_onu_bnrm/intoxicaiile-acute-neprofesionale-exogene-de-etologie-chimic
2. Geta Rîșnoveanu, Gunnar Brunborg. *Fundamente legislative și științifice pentru evaluarea substanțelor chimice*. București, 2016. 515 p. https://www.researchgate.net/profile/G_Risnoveanu/publication/318456785_Fundamente_legislative_si_stiintifice_pentru_evaluarea_substantelor_chimice_Ghid/links/59caaffda6fdcc451d58208b/Fundamente-legislative-si-stiintifice-pentru-evaluarea-substantelor-chimice-Ghid.pdf
3. Nicolae Roșca. *Actualitatea problemei intoxicațiilor acute neprofesionale exogene de etiologie chimică*. 14 p. https://www.slideshare.net/centrul_onu_bnrm/actualitatea-problemei-intoxicaiilor-acute-neprofesionale-exogene-de-etologie-chimic-nicolae-roca
4. David D. Gummin, James B. Mowry, Daniel A. Spyker, et al. Annual Report of the American Association of Poison Control Centers'. National Poison Data System (NPDS): 34th Annual Report, 2016. In: *Clinical Toxicology*, p. 5. ISSN: 1556-3650. https://aapcc.s3.amazonaws.com/pdfs/annual_reports/2016_AAPCC_NPDS_Annual_Report.pdf
5. Erhan Zöhre, Cüneyt Ayrik, Seyran Bozkurt, et al. Retrospective Analysis of Poisoning Cases Admitted to the Emergency Medicine. In: *Archives of Iranian Medicine*, 2015, vol. 18, nr. 2, pp. 117-122. <https://pdfs.semanticscholar.org/b023/68bc292530120976b87d4b14aaf4d9fcd86b.pdf>
6. Iurie Pinzaru, Tatiana Manceva, Raisa Sircu, et al. Acute chemical poisonings in the Republic of Moldova. In: *Chemistry Journal of Moldova. General, Industrial and Ecological Chemistry*, 2017, nr. 12(1), pp. 29-36.
7. Lam L.T. Childhood and adolescence poisoning in NSW, Australia: an analysis of age, sex and poison types. In: *Inj. Prev.*, 2003, nr. 9, pp. 338-342.
8. Liyana Hazwani Mohd Adnan, Jahangir Kamaldin, Nasir Mohamad, et al. The Risk of Accidental Chemical Poisoning Cases among Children (≤ 12 Years Old) Admitted to Hospital University Sains Malaysia: 5 Years Review. In: *Journal of Clinical Toxicology*, 2013, pp. 1-6. ISSN: 2161-0495. <https://pdfs.semanticscholar.org/992c/4b1e0d8f53bf939111295f8d6393e0d55d96.pdf>
9. Mahmood Haghghat, Hossein Moravej and Maryam Moatamedi. Epidemiology of Pediatric Acute Poisoning in Southern Iran: A Hospital-Based Study. In: *Bull. Emerg. Trauma*, 2013, nr. 1(1), pp. 28-33.
10. *Management of Poisoning*. MOH Clinical Practice Guidelines Dec/2011. Singapore 16 College Road, Medicine. 344 p. ISBN: 978-981-08-9904-2. <http://www.moh.gov.sg/cpg>
11. Margie Peden, Kayode Oyegbite, Joan Ozanne-Smith, et al. *World report on child injury prevention*. World Health Organization, 2008. 25 p. ISBN: 978-92-4-156357-4. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43851/9789241563574_eng.pdf;jsessionid=03F0952FFBFD04506F644E19CCDE6F04?sequence=
12. Jerome D. Levin, Joseph Culkin, Richard S. Perrotto. *Introduction to chemical dependency counseling*. Northvale, N.J., 2001. 391 p. ISBN: 978-0-7657-0289-0.
13. Ramazan Koylu, Zerrin Defne Dundar, Oznur Koylu, et al. The Experiences in a Toxicology Unit: A Review of 623 Cases. In: *Journal of Clinical Medicine Research*, 2014, vol. 6(1), pp. 59-65. PMC 3881991. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3881991/>
14. Stanley J. Swierzewski. *Causes and Risk Factors for Poisoning*. Remedys health communities.com. 2008. <http://www.healthcommunities.com/poisoning/causes.shtml>

Tatiana Manceva, cercetător științific,
 Agenția Națională pentru Sănătate Publică,
 tel.: 022 574 502

CZU: 613.955:314.622.4+614.212

STAREA DE SĂNĂTATE A ELEVILOR DIN FAMILII
 TEMPORAR DEZINTEGRATE CONFORM
 ADRESABILITĂȚII LA PUNCTUL MEDICAL ȘCOLAR

Vergil MANOLE,
 Agenția Națională pentru Sănătate Publică

Rezumat

În studiu au fost incluși elevi din clasele I-XII, în total 2292 de elevi, inclusiv 1172 de sex masculin și 1120 de sex feminin. Din numărul total, 33,1% le constituie elevii din familiile temporar dezintegrate. Un nivel mai sporit de adresabilitate a fost înregistrat anume la elevii din asemenea familii, un nivel mai înalt atestându-se la sexul feminin. Nivelul morbidității pe clase a elevilor din familiile temporar dezintegrate și din familiile complete denotă o corelație slabă între fenomene, dar nivelul morbidității pe parcursul anului a elevilor din familiile